

Schriftlicht

Bedenk wat in Christus Jezus was

Laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was,
(Filippenzen 2:5-11)

‘Bedenk’ de dingen die boven zijn, schrijft de apostel Paulus in Kolossenzen 3. Het is in onze vertaling niet te zien, maar in Filippenzen 2 gebruikt Paulus in het Grieks hetzelfde werkwoord: ‘bedenk’ onder elkaar dat wat in Christus Jezus was en is. Bij dit bedenken gaat het niet puur om een actie van het geheugen of het verstand. Je zou kunnen omschrijven met: breng u Christus Jezus te binnen en laat daardoor uw omgang en samenleven in de gemeente beheersen. Gezien de plaats die de apostel in Filippenzen 2 voor het kerstevangelie inruimt, is deze maand een prima periode om zijn onderwijs te overdenken.

Appèl in Christus

De apostel gebruikt in onze tekst sterke woorden. Hij lijkt erop uit alles zo scherp mogelijk neer te zetten. Christus die in de gestalte van *God* was, heeft de gestalte van een *dienstknecht* aangenomen. Groter contrast is haast niet denkbaar.

Ja toch! Christus heeft Zich maar niet gegeven tot een slavenleven, maar zelfs tot de slavendóód: de dood aan het kruis. Vernederender kan niet! Sterven onder Gods vloek. En onder de spot van allen die eromheen stonden.

Deze Christus is vervolgens door God niet maar ‘verhoogd’, maar ‘uitermate’ verhoogd: Hij heeft een naam ‘boven alle naam’ gekregen. Weer zo’n uiterste!

Het heeft wel bevreemding gewekt, dat de apostel zulke sterke uitdrukkingen gebruikt in een gedeelte waarin het om niet méér gaat dan de onderlinge omgang in de gemeente. Dat is natuurlijk best een belangrijk onderwerp. Maar moet je er echt zo voor uitpakken als Paulus doet?! Had het allemaal niet wat minder zwaar en wat luchtiger gekund? Te meer, omdat we van de gemeente in Filippi niet echt een beroerde indruk krijgen. Er wordt veel goeds en veel onderlinge liefde gevonden. De gemeente heeft zich van meet aan betrokken getoond bij de verkondiging van het Evangelie. Het was de enige gemeente die Paulus financieel gesteund heeft in zijn werk. Niet voor niets wordt de brief aan deze gemeente wel de ‘brief van de blijdschap’ genoemd. Meer dan eens roept Paulus op zich te verblijden. Tot die blijdschap is kennelijk alle reden!

En dan toch in hoofdstuk 2 dat sterke appèl met beroep op Christus. Dat laat zien dat het niet genoeg is dat het er in de gemeente ‘warm’ en ‘blij’ aan toe gaat. Opgewektheid en blijdschap zijn mooi, maar ze moeten wel geworteld en verankerd zijn in het Evangelie. In Christus.

Opvallend is dat Paulus in de brief een aantal keren schrijft: verblijdt u ‘in de Here’. Blijdschap en blijdschap is twee. Niet elke blijdschap is gelóófsblijdschap!

Zo is het ook mooi dat er in de gemeente overvloedig liefde gevonden wordt. Maar in die liefde gaat het om iets diepers, iets rijkers dan gewoon sociaal besef of burgerlijke vriendelijkheid. Dat is ook het gebed van de apostel: laat uw liefde verschil maken met die in de wereld. Laat haar gevoed worden door Christus en door het geloof in Hem. Laat het een vrucht zijn van zijn werk. Dat hun liefde niet volgroeid was, ondervonden de Filippenzen ook. Want Paulus moet in hoofdstuk 2 waarschuwen voor zelfzucht en ijdel eerbejag en voor een gespitst zijn op eigen belangen (vers 3 en 4). De liefde kan dus nog dieper en sterker!

Het is in dít kader dat de apostel het lied van onze tekst zingt. Tegenover alle zelfzucht en ijdel

eerbejag wijst hij op *Christus*.

Ontledigd

Christus was, schrijft Paulus, 'in de gestalte van God'. Daarmee doelt de apostel er maar niet op dat de Zoon van eeuwigheid God is, maar dat Hij vóór zijn geboorte in Betlehem leefde in de hemelse heerlijkheid bij zijn Vader. Zijn uiterlijk, zijn entourage was goddelijk. Hij deelde in alle glorie en luister van de Vader. Hij troonde ver boven de wereld met haar ellende en gebrokenheid. Hij was omgeven met majesteit en schittering. Hij deelde deze luister met zijn Vader en was daarin 'aan God gelijk'.

Christus heeft dit aan God gelijk zijn, deze hemelse luister, zegt Paulus, 'niet als een roof geacht'. Dat is een lastige uitdrukking voor verklaarders. Maar in het geheel van de tekst is de strekking toch wel duidelijk. De Zoon heeft vóór zijn vleeswording niet gedacht: al deze majesteit en glorie waarover Ik in de hemel bij mijn Vader beschik, heb Ik toch maar mooi binnen, dit ís van Mij en dit blijft van Mij, dit laat Ik nooit weer los. Hij heeft - om zo maar eens te zeggen - die hemelse heerlijkheid niet angstvallig tegen zijn borst geklemd om er alléén van te kunnen genieten en het voor Zich te behouden. Nee, Hij heeft zijn luister prijsgegeven. Hij die rijk was, is arm geworden, om ons! Hij heeft Zichzelf ontledigd, zegt Paulus in vers 7, en de gestalte van een dienstknecht aangenomen.

Ontledigd: dat is een sterk woord. Helemaal leeggemaakt.

Er zijn er die zeggen dat dit betekent dat Christus zijn God-zijn heeft opgegeven. Dat Hij na zijn geboorte in Betlehem niet langer God was. Maar dát zegt Paulus niet! Het gaat niet om Christus' 'God zijn', maar om zijn 'in de gestalte van God zijn' en 'aan God gelijk zijn'. Dát gaf Hij op: de luister die Hij in de hemel had bij zijn Vader. Hij is God gebléven. Zijn menswording was zelfs bij uitstek een daad van zijn Godheid! Welke *mens* neemt zelf de gedaante van een mens aan?! Maar Christus is uit eigen kracht in deze wereld gekomen. Hij *is* niet ontledigd, maar *heeft* Zichzelf ontledigd en Hij heeft *Zelf* de gestalte van een dienstknecht aangenomen. Zondag 14 van de Catechismus zegt het heel mooi: de eeuwige Zoon van God, die echt en eeuwig God is en blijft (!), heeft (Zelf) door de werking van de Heilige Geest echte menselijke natuur aangenomen! Anderen zeggen dat Christus tijdelijk zijn goddelijke 'macht' en het 'gebruik' van zijn goddelijke eigenschappen heeft afgelegd. Maar ook dat is niet waar. We lezen dat de Here Jezus hier op aarde zonden vergaf op een manier waarop alleen God het kan! Hij riep op in Hem te geloven: zoiets mag geen mens. Hij zei dat zijn woorden eeuwig zouden blijven: dat kan geen mens zeggen. Hij stilde stormen en legde golven zijn wil op, zodat zijn discipelen zeiden: wie is Deze? Hij stierf aan het kruis op een zo indrukwekkende wijze, dat de Romeinse hoofdman die bij het kruis stond, zei: Echt, dit was een godenzoon. De evangelist Johannes kan dan ook schrijven: het Woord is vlees geworden en wij hebben zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als van de eniggeborene van de Vader! Daarover beschikte Christus kennelijk nog altijd. Hij was en bleef, ook na Betlehem, de Zoon van de levende God: God, geopenbaard in het vlees.

Christus heeft Zich ontledigd. Dat betekent: Hij heeft het 'zijn in de gestalte van God' en het 'aan God gelijk zijn' prijsgegeven. En dat ziet dan niet op zijn godheid of zijn goddelijke macht, die Hij zou hebben prijsgegeven. Hij heeft de *glorie* afgelegd waarin Hij met zijn Vader leefde in de hemel. Hij was en bleef God. Maar Hij legde alle uiterlijke majesteit af. Hij leefde in deze wereld niet omstraald met hemelse luister, maar als gewoon mens, net als wij - op de zonde na dan. Ja, nog sterker: Hij nam zelfs een vernéderde menselijke natuur aan. Zijn 'uiterlijk' veranderde totaal. Je zou kunnen zeggen: vóór zijn komst in deze wereld droeg Hij een hemels kleed. Bij zijn geboorte in Betlehem schoot Hij een werkplunje aan.

Dat zie je al meteen in de kerstnacht! Hij die in de hemelse heerlijkheid had geleefd, werd na zijn geboorte in een kribbe gelegd. Een voederbak voor dieren als wieg voor Gods Zoon! Hij wás rijk. Hij wérd arm. Om ons. Het was het begin van een heel léven dat zich zou kenmerken door

gehoorzaamheid en dienstbaarheid aan Vaders program. Maar één keer was er die hemelse lichtglans: bij de verheerlijking op de berg. Maar verder gold: de vossen hebben holen en de vogels nesten, maar Hij had geen plaats om het hoofd neer te leggen. Zijn dienst riep Hem! Om zijn goddelijke heerlijkheid te zien, had je speciale ogen nodig. Verlicht door de Heilige Geest. Zo volstrekt mens was Hij. Zo vernederd. De Farizeeën hebben zijn godheid niet gezien. Voor hen bleven de schatten van het koninkrijk der hemelen verborgen. Zij zagen in Jezus niet meer dan een rabbi uit Nazaret, die hun in het vaarwater zat. Maar aan de discipelen openbaarde God het geheim van zijn koninkrijk. Zij zagen: dit is de Christus, de Zoon van de levende God!

Onze opstelling en kerst

Als de wereld vandaag nog iets van kerst weet, ziet ze alleen een kindeke klein, een kindeke teer. Maar dit kindeke bestond al vóór het in Betlehem geboren werd. Hij is de Zoon van God, die al zijn hemelse luister Zelf aflegde en mens werd: zonder enige gedaante dat wij Hem zouden hebben begeerd!

Wij halen met kerst ons huis vol en nemen het er eens lekker van. Eten, drinken, luxe. Maar Hij gaf juist alles prijs! Hij verwisselde de hemel met al zijn glorie voor een bestaan in deze gebroken wereld. Bedenk, zegt Paulus, dat Christus Jezus méér dan rijk was en hoe arm Hij werd. Hij was in de hemelse glorie bij zijn Vader en gaf het prijs voor een slavenbestaan!

Van daaruit moeten we ook kijken naar de manier waarop wij met elkaar omgaan in de gemeente. Bedenk wat *Christus* deed, en beoordeel in dat licht uw eigen opstelling eens.

Wordt Christus daarmee ons 'voorbeeld'? Ik spreek liever van 'Voorganger'. Want Hij is veel méér dan voorbeeld. Er is en blijft een onmetelijk verschil tussen Christus en ons! Christus is *God*. Dat is niemand van óns. Hij was in de hemelse heerlijkheid bij zijn Vader. Dat is méér dan welke rijkdom en luister iemand van ons ook maar ooit kan hebben. Als Christus al die heerlijkheid al prijs gaf, compleet prijs gaf, zich ontledigde, hoeveel te minder zullen wij dan krampachtig vasthouden aan óns bezit en ónze rijkdom en ónze positie. Dat moeten wij dan toch helemaal los kunnen laten?! Als we zien wat Hij aflegde, wat zeuren wij dan nog over onze eer of wat staan we dan nog op onze strepen of wat hebben we het dan nog over het gebied waar 'wij het toch te zeggen hebben'? Dan smelten alle competentiekwesties en ruzies toch als sneeuw voor de zon?

Vernederd

Christus was en bleef God. Hij werd mens. Net als wij, - op de zonde na. Hij werd een mens die moest groeien in wijsheid en kennis. Die over zijn taak onderwezen werd vanuit de Schriften. Hij was en bleef echt God. Maar Hij werd ook écht mens!

Dat Hij *mens* werd, was op zich niet vernederend. Als het mens-zijn op zich al vernederend zou zijn voor Christus, zou Hij nu nog altijd vernederd zijn. Want Hij is na zijn hemelvaart nog altijd mens. Paulus onderscheidt menswording en vernedering dan ook uitdrukkelijk. Het zijn twee onderscheiden zaken: Christus is *mens geworden*, en in zijn uiterlijk als een mens bevonden, heeft Hij Zich *vernederd*.

Christus heeft nú, bij zijn Vader in de hemel, een verheerlijkt mensenlichaam. Een lichaam zoals ook wij het eens zullen krijgen. Maar Hij werd in Betlehem geboren met een lichaam dat de sporen van zonde en gebrokenheid droeg.

Christus was Zelf niet zondig. Maar Hij werd wel voor ons 'tot zonde gemaakt'. Hij kreeg ónze schuld op Zich en moest alle gevolgen van onze zonden dragen. Hij had een lichaam dat niet ontheven aan of immuun was voor pijn en vermoeidheid, honger en dorst. Hij had een geest die net als de onze leed onder spot en eenzaamheid, angst en verdriet. Op de zonde na, was Hij volledig aan ons gelijk. Daarin heeft Hij Zich onderworpen aan Vaders recht en aan Vaders

program.

Dat heeft Hem veel gekost. Hij heeft die gehoorzaamheid - Hij was echt God én echt mens! - moeten léren, zegt Hebreëen 5. In Getsemane bijvoorbeeld. Maar Hij heeft Zich geschikt. Tot het bittere einde toe van de dood aan het kruis. De dood van de gevloekten. Hij onderging die voor ons, zondaren. Onvoorstelbaar! Waar maak je mee dat iemand zijn léven geeft voor een ander? Dát gebeurt al niet zo gauw. Een heel enkele keer geeft iemand zijn leven voor een ander. Maar dat is dan een ander voor wie hij waardering heeft. Maar Christus heeft zijn leven gegeven voor ons toen wij nog zondaars waren!

Daarvoor kwam Hij zelfs in de wereld. Wij kunnen zingen ‘nu sijt wellecome, Jesu lieve Heer’, maar toen Christus kwam, stond de wereld Hem niet met open armen op te wachten. Hij werd verworpen en moest lijden. Sterven zelfs. En niet zomaar een dood, maar de kruisdood, door God vervloekt. Hij kwam voldoen aan het recht van zijn hemelse Vader.

Wat een liefde heeft Christus ons bewezen! Hij nam de kruisdood op Zich. De toorn en vloek van zijn Vader. Voor ons, goddelozen. Hij deed het, niet gedwongen, maar uit vrije beweging. Uit pure en volmaakte liefde.

Onze offers en kerst

Wij kunnen wel eens het idee hebben dat we een offer moeten brengen of ons iets voor een ander moeten ontzeggen. Dat kan ons moeite kosten. Wat een zelfoverwinning is er soms voor nodig. Maar kijk dan eens naar Christus! Hij, de Zoon van God, verliet de hemelse heerlijkheid bij zijn Vader niet maar voor een vakantietrip naar de aarde en om hier met alle egards ontvangen te worden, maar om te sterven, aan een kruis: als een vervloekte! Laten we van daaruit nog eens kijken naar onze eigen positie en naar wat er van ons verwacht wordt. Hebben wij het dan nog over ons ‘recht’ en over ‘ons’ terrein? Staan we dan nog op onze ‘streden’? Kijk naar Christus: dát hebben we verdiend: de vervloekte kruisdood! Die hadden wij eigenlijk moeten ondergaan. Wij mopperen als we op een bepaald punt moeten inbinden voor een broeder of zuster? Of als we in de gemeenschap der heiligen eens op onze vingers getikt worden? Of als we het iets minder luxe hebben dan onze buurman? Als we onze eigen situatie afmeten aan wat Christus in onze plaats heeft moeten ondergaan, dan besterven ons bitterheid en opstandigheid op de tong. Als je kijkt naar wat wij verdienen en wat Christus heeft opgebracht, dan is er maar één reactie mogelijk: weg met alle zelfzucht en streberei. Wat mogen wij diep dankbaar zijn!

Is Christus ons hier ten voorbeeld? Hij is onze *Voorganger*, zei ik al eerder, die we hebben ‘na te volgen’. Tegelijk is Hij méér! Als Hij alleen maar ‘voorbeeld’ was, dan zouden we ons vandaag heel diep schamen. We zouden zien hoe ontstellend veel we tekortschieten. En we zouden kopje onder gaan in onze schuld! Maar we mogen - Gode zij dank! - Christus kennen als onze *Borg*. Als onze Verlosser. Hij kwam om te dienen. Om zijn leven te geven en al ons tekortschieten te bedekken. Hij kwam om ons te bevrijden van onze schuld en eerezucht. En Hij kwam om ons het leven te geven. Een niéuw leven. Met een andere gezindheid. De gezindheid van Christus. Met kerst kwam er maar niet iemand aan wie wij gelijk zouden moeten zijn. Dat zouden we nooit kunnen. We zouden voor altijd wegzinken en verloren zijn. Maar *Christus* kwam. Om onze schuld te verzoenen. Om ons te vernieuwen naar zijn beeld. En laat het bij ons nu nog maar om een begin gaan, een begin is het wel. Zijn Geest is in ons aan het werk. En bewerkt in ons verdriet over zelfzucht en liefdeloosheid. Hij doet ons ertegen vechten en werkt in ons liefde naar onze naaste.

Verhoogd

Paulus schrijft dat dezelfde Christus die Zich ‘vernederd’ heeft tot de kruisdood en die de beker van Gods straf tot de laatste druppel heeft leeggedronken, door God ‘verhoogd’ is. Hij is

opgewekt uit de dood en opgevaren naar de hemel.

Paulus schrijft zelfs dat God zijn Zoon 'uitermate' verhoogd heeft. Hij heeft niet maar 'een' hoge positie gekregen, maar 'de' ereplaats: aan Gods rechterhand. Hij heeft 'de' naam 'boven alle naam' gekregen: de naam Kurios, Here. Zijn positie is hoger dan die van wie of van welke macht ook. Iedereen moet voor Hem op de knieën: vogels en vissen, mensen en machten, vorsten en volken, engelen en duivelen. Alles en iedereen.

Dat *zien* we nu nog niet. Wat is er nog veel verzet tegen de Here Jezus en wat stellen velen zich arrogant en brutaal op tegenover Hem. Maar eens komt de dag waarop iedereen het zal ontdekken en zal moeten toegeven. Wat wij hier en nu met maar weinigen belijden, zal dan door allen moeten worden toegegeven. Of dat dan van harte gaat of niet, iedereen zal dan moeten erkennen dat deze Jezus Heer is, tot eer van God, de Vader!

We denken met kerst heel speciaal aan Christus' vernedering. Maar we mogen daar niet bij blijven staan. Want Christus' vernedering was geen eindpunt. Het was nog maar het begin van de weg naar zijn verhoging. Het kind van Betlehem is nu de Vorst op Vaders troon. En eens komt Hij terug. Om recht te spreken over levenden en doden.

Kerst vieren is dan ook niet zwijmelen bij een kindje in de kribbe, dat zo zacht en zo teer is, maar je onderwerpen aan deze heerlijke Heer van hemel en aarde. Je knie buigen voor Hem die door God uitermate verhoogd is. Die vandaag in de wereldtroon zit naast zijn Vader.

Onze eer en het vervolg van kerst

Nog één keer: is Christus voor ons een 'voorbeeld'? Hij is onze Voorganger. En Hij is veel méér! Wij zijn 'met Christus' gestorven en opgewekt. Wij hebben 'met Hem' een plaats in de hemelse gewesten toegezegd gekregen. Maar het is op zijn slippen! Hij blijft 'de Zoon'. Wij worden 'verhoogd'. Maar Hij is 'uitermate verhoogd'. Hij is de Here, met de naam boven alle naam. Ook boven die van ons.

Wij zijn helaas nog vaak bezig met onze eigen positie en onze eigen belangen. Onze rechten. Maar Paulus zegt: kijk naar Christus. En naar de plaats die Hij van zijn Vader ontvangen heeft. Hij is Heer. Ook onze Heer. Dan is ons hoogste doel toch niet dat de mensen óns 'recht' ontzien en ónze 'macht' erkennen?! Dan willen we toch dat iedereen zich aan Christus onderwerpt en voor Hem buigt?! Dan werpen we toch onze kronen aan zijn voet?!

Kerst vieren is: leven niet voor eigen, maar voor Christus' eer! En jezelf klein weten en bescheiden opstellen. Eén is onze Meester, en wij zijn allen broeders en zusters.

Dat scheidt eenheid en liefde. Binnen de gemeente. En naar buiten!